

Suojaaminen kiusamiselta, väkivallalta ja häirinnältä
Teuvan yhtenäiskoulu ja lukio

Päivitetty 15.06.2017

SISÄLTÖ

1. Väkivaltatilanteisiin puuttuminen	3
1.1 Oppilaaseen kohdistuva väkivalta	
1.2 Koulun aikuisiin kohdistuva väkivalta	
1.3 Koulun aikuiseen kohdistuva solvaaminen ja nimittely (oppilaan toimesta)	
1.4 Koulun aikuisia kohtaan kohdistuva solvaaminen ja nimittely (huoltajien tai muiden aikuisten toimesta)	
2. Kiusaamiseen puuttuminen	4
2.1 Oppilas kiusaajana	
2.2 Opettaja tai muu koulussa työskentelevä aikuinen kiusaajana	
2.3 Kiusaamisen, väkivallan ja aggressiivisen käyttäytymisen sekä häirinnän ehkäiseminen ja siihen puuttuminen	
2.4 Asian käsittely yksilö-, ryhmä- ja koko yhteisön tasolla	
2.4.1 Koulun tasolla	
2.4.2 Ryhmän tasolla	
2.4.3 Yksilötasolla	
2.4.4 Yhteydenottotavat kotiin ja yhteistyö huoltajan kanssa	
2.4.5 Yhteistyö viranomaisten kanssa	
2.5. Nettikiusaaminen	
3. Sukupuoliseen häirintään puuttuminen	7
3.1 Määritelmä	
3.2 Oppilas häirinnän kohteena	
3.3 Henkilökunta häirinnän kohteena	
3.4 Menettelytapa häirinnän ilmetessä	
4. Suunnitelmasta tiedottaminen ja henkilöstön sekä huoltajien perehdyttäminen ohjeisiin	7
5. Suunnitelman päivittäminen, seuranta sekä seurantaan liittyvä kirjaaminen ja arviointi	7

1. Väkivaltatilanteisiin puuttuminen

Kaikilla oppilailla on oikeus sekä fyysisiltä että psyykkisiltä puitteiltaan turvalliseen oppimisympäristöön (Perusopetuslaki §29).

Turvallinen oppimisympäristö on myös opettajien ja muun henkilökunnan oikeus. Jokaisella on myös oikeus henkilökohtaiseen koskemattomuuteen (Perustuslaki 7§)

1.1 Oppilaaseen kohdistuva väkivalta

Väkivaltatilanteeseen puututaan välittömästi.

- Aikuinen puuttuu tilanteeseen ja pyrkii rauhoittamaan tilanteen ensisijaisesti puhumalla ja tarvittaessa erottamaan osapuolet toisistaan. Mikäli tilanne ei rauhoitu, hankitaan apua (koulun muut aikuiset, poliisi). Aikuinen käyttää tarvittaessa kiinnipitoa turvatakseen muut oppilaat.
- Oppilas toimitetaan tarvittaessa terveydenhoitajan tai lääkärin vastaanotolle.
- Jos mahdollista, väkivaltatilanteen osapuolet viedään rauhoittamaan eri tiloihin aikuisen valvontaan.
- Väkivaltatilanteesta ilmoitetaan rehtorille, joka tekee tarvittaessa tutkintapyynnön poliisille
- Väkivaltatilanteesta täytetään ilmoituslomake (liite 1).

Uhri ja väkivallan tekijä ovat molemmat oppilaita

- Osapuolten huoltajiin otetaan yhteyttä
- Tarvittaessa osapuolet ohjataan oppilashuollon tuen piiriin.
- Alaikäisestä väkivallantekijästä tehdään lastensuojeluilmoitus.

Väkivallan tekijä on aikuinen

- Kyseessä on rikos, selvittämisestä vastaa poliisi.

1.2 Koulun aikuisiin kohdistuva väkivalta

Väkivaltaan puututaan aina ja pyritään rauhoittamaan tilanne. Väkivaltatilanteessa kukaan ei saa jäädä yksin, vaan avuksi on nopeasti saatava toinen aikuinen.

- Jos tilanne ei rauhoitu koulun keinoin, kutsutaan poliisi.
  - Tapahuneesta ilmoitetaan rehtorille.
  - Uhri ohjataan tarvittaessa työterveyshuoltoon tai päivystykseen.
  - Väkivaltatilanteesta täytetään aina uhka ja -vaaratilanteen tapahtumaraportti (liite 1)
  - Tarvittaessa rehtori tekee tutkintapyynnön poliisille ja ilmoittaa asiasta sivistysjohtajalle.
- Tarvittaessa käynnistetään yksilökohtaisen oppilashuollon prosessi monialaisessa asiantuntijaryhmässä.

1.3 Koulun aikuiseen kohdistuva solvaaminen ja nimittely (oppilaan toimesta)

Opettajaan kohdistuvaan loukkaavaan kielenkäyttöön puututaan aina.

- Tapauksesta ilmoitetaan rehtorille ja huoltajalle.
- Oppilaan kanssa käydään kasvatust keskustelu.
- Tapauksessa on arvioitava, onko kyse rikoslain 24 luvussa tarkoitettua kunnianloukkaukseksi luettavasta solvauksesta tai nimittelystä, josta asianomainen voi tehdä poliisille tutkintapyynnön.
- Rikoslain 25 luvussa säädetään laittomasta uhkauksesta, jonka seurauksena uhattu henkilö voi tuntea turvallisuutensa olevan vakavassa vaarassa. Jos opettajaa uhataan ja hänellä on perusteltu syy pelkoonsa, voi hän tehdä asiasta poliisille tutkintapyynnön.

Rehtori ilmoittaa oppilaan huoltajalle, jos tapauksesta tehdään tutkintapyyntö poliisille. Rehtori ilmoittaa sivistysjohtajalle tutkintapyynnöstä.

1.4 Koulun aikuisia kohtaan kohdistuva solvaaminen ja nimittely (huoltajien tai muiden aikuisten toimesta)

- Tapauksesta ilmoitetaan välittömästi rehtorille.
- Työterveyshuolto tai muut terveydenhuollon ammattilaiset antavat asiantuntija-apua.
- Yhteys työsuojeluvaltuutettuun tai luottamusmieheen, joille tehdään ilmoitus tapahtuneesta.
- Tilanearvion jälkeen tehdään tarvittaessa tutkintapyyntö.

- Koulun moniammatillinen ryhmä käsittelee asiaa.
- Tapahtuneesta keskustellaan koko työyhteisön kanssa.
- Rehtori tekee ilmoituksen tapahtuneesta sivistysjohtajalle

2. Kiusaamiseen puuttuminen

2.1. Oppilas kiusaajana

Kaikki koulussa tapahtuva aggressiivinen käyttäytyminen ei ole kiusaamista. Kiusaamisena pidetään sitä, kun yksi ja sama oppilas joutuu toistuvasti toisten tahallisen ja kielteisen toiminnan kohteeksi. Tällä tarkoitetaan toimintaa, jolla pyritään haittaamaan tai vahingoittamaan tai aiheuttamaan pahaa mieltä jollekin toiselle. On huomattava, että myös opettaja tai muu henkilökuntaan kuuluva voi joutua kiusaamisen kohteeksi.

Kiva -tiimi puuttuu mahdollisiin kiusaamistapauksiin

Kun KiVa- tiimi saa tiedon kiusaamisesta, aletaan tapausta selvittää niin pian kuin mahdollista, mieluiten samana päivänä. KiVa-tiimi keskustelee aina ensin kiusatun kanssa ja sen jälkeen mahdollisen kiusaajan tai kiusaajien kanssa, jokaisen kanssa yksitellen. Kiusaajalle ilmoitetaan selkeästi, että kiusaaminen ei ole sallittua, eikä oikein. Tämän jälkeen kiusaaja miettii, miten hän muuttaa toimintaansa ja mitä hän lupaa. Keskustelut kirjataan ylös. Kiusaajalle ja kiusatulle ilmoitetaan, että tilannetta seurataan ja seurantapalaveri kiusatun kanssa on tietyn ajan kuluttua tapaamisesta. Kiusatun ja kiusaajan kotiin otetaan yhteyttä ja kerrotaan, että toistaiseksi asiaa hoidetaan koulussa. Jos kiusaaminen ei lopu, ottaa tiimin jäsen uudestaan yhteyttä kiusatun ja kiusaajan kotiin ja kertoo tilanteen. Viikon kuluttua seurantapalaverissa kiusatulta tiedustellaan tilannetta.

Sen jälkeen päätetään, ketkä kokoontuvat koulussa selvittämään asian. Mahdollista on että sekä kiusatun että kiusaajien huoltajat kutsutaan tapaamiseen. Viikon kuluttua seurantapalaverissa kiusatulta tiedustellaan tilannetta. Tässä kohdassa kirjataan ylös onko kiusaaminen vähentynyt, jatkunut vai loppunut kokonaan. Tilanteen selvittäminen jatkuu, jos kiusaaminen ei ole loppunut. Portaittain puuttuminen tilanteeseen vahvistuu. Vaikka kiusaaminen olisi loppunut, tilannetta seurataan silti jonkun aikaa

2.2. Opettaja tai muu koulussa työskentelevä aikuinen kiusaajana

Kiusaamisesta on myös kyse, jos opettaja esimerkiksi nöyryyttää oppilasta julkisesti, vitsailee hänen heikkouksillaan, loukkaa hänen fyysistä koskemattomuuttaan tai käyttäytyy arvaamattomasti ja aggressiivisesti. Kiusaaminen voi olla myös oppilaiden epätasapuolista kohtelua, lainvastaisia kurinpitokeinoja tai puuttumattomuutta koulukiusaamiseen.

Kiusaamista kokeneen oppilaan vanhemman kannattaa ottaa yhteyttä koulun rehtoriin, jonka tehtäviin kuuluu selvittää tilanne opettajan kanssa. Koulun johdon on puututtava ongelmiin, kuunneltava eri osapuolia ja pyrittävä luomaan luottamuksellista ilmapiiriä. Myös kyseisen opettajan kanssa voi yrittää keskustella siitä, millaisena lapsi saattaa kokea aikuisen naureskelun tai maltin menettämisen. Vanhempana voi myös mennä luokkaan seuraamaan opetusta ja ottaa opettajien toimintatavat puheeksi vanhempainilloissa. Mikäli tilanteeseen ei tule parannusta, voi olla syytä ottaa yhteyttä myös sivistyslautakuntaan tai sivistysjohtajaan. Vanhemmat voivat myös tehdä koulun viranomaisten huonosta toiminnasta hallintokantelun aluehallintovirastoon. Silloin tapaus tutkitaan hallintoprosessissa, jossa asiasta antaa selvityksensä kantelun kohteena oleva opettaja ja koulun rehtori. Myös kunnan sivistyslautakunta antaa asiasta lausunnon.

2.3 Kiusaamisen, väkivallan ja aggressiivisen käyttäytymisen sekä häirinnän ehkäiseminen ja siihen puuttuminen

Koulussa on ajan tasalla olevat järjestyssäännöt, joiden tarkoituksena on turvata koulutyön häiriintymätön sujuminen, taata koulu yhteisön jokaisen jäsenen työrauha ja oikeusturva sekä luoda miellyttävä opiskelu ympäristö.

Niissä asioissa, joista ei järjestyssäännöissä erikseen määrätä, noudatetaan voimassa olevia lakeja ja asetuksia sekä muita annettuja määräyksiä ja ohjeita, kuten esim. opettajien, koulun henkilökunnan ja koulukuljetuksia hoitavien kuljettajien ohjeita sekä erikseen annettavia tilakohtaisia käyttöohjeita, ensiapuohjeita jne.

- oppilaat opiskelevat koulussa ohjeistetusti, ohjatusti ja valvotusti
- välitunnilla koulun pihalla on riittävä määrä valvojia
- hyvät tavat ovat osa koulun jokapäiväistä toimintaa
- kaikki koulussa työskentelevät aikuiset puuttuvat epäasialliseen, väkivaltaiseen ja aggressiiviseen käyttäytymiseen sekä kiusaamis- ja häirintätapauksiin
- kiusaamiseen puututaan välittömästi
- kiusaamistapaukset selvitetään KiVa -koulu -ohjelman mukaisesti

Kiusaamisen ehkäisemiseksi ja tilanteen kartoittamiseksi 1. -9. -luokilla teetätetään kaksi kertaa lukuvuodessa kiusaamiskysely. Kysely löytyy **liitteenä 3**.

2.4 Asian käsittely yksilö-, ryhmä- ja koko yhteisön tasolla

2.4.1 Koulun tasolla

- koulun säännöt kertaamme vähintään kerran vuodessa ja ne ovat luettavissa koulun kotisivuilta
- Kiva-materiaalin säännöt käsittelemme suunnitelman mukaisesti
- edellytämme, että jokainen toimii toista arvostaen ja hyvän ystävän tavoin oppimistilanteissa, välitunneilla sekä koulumatkoilla
- valvomme tehokkaasti välitunteja
- kehitämme kummiluokkatoimintaa
- teemme tarvittaessa tilannekartoituksia koulukiusaamisesta kyselyillä
- järjestämme vanhempainiltoja yleisistä kasvatukseen liittyvistä asioista
- käsittelemme ongelmatilanteita tarvittaessa moniammatillisessa työryhmässä
- osallistamme oppilaita mm. oppilaskunnan hallituksen avulla ottamalla heidät mukaan koulun sääntöjen päivittämiseen sekä luomaan kouluun hyvää yhteishenkeä
- Kirjaamme kiusaamistilanteet ja toimenpiteet. Mikäli asia on KiVa-ryhmän hoidossa, kirjataan toimenpiteet KiVa-kansioon
- koulussa on postilaatikko nimettömille palautteille, joihin palautetta voivat antaa niin oppilaat kuin vanhemmatkin

2.4.2 Ryhmän tasolla

- järjestämme luokkakohtaisia vanhempainiltoja
- kartoitamme tilannetta tarvittaessa (esim. kiusaamiskysely)
- keskustelemme luokissa säännöllisesti hyvän ja turvallisen oppimisympäristön edellytyksistä
- opastamme lapsia, miten toimitaan kiusaamistilanteissa
- korostamme sitä, että kiusaamisesta kertominen ei ole kantelua
- toimimme luokkahengen parantamiseksi
- laadimme luokkaan omat luokan ohjeet hyvän ja turvallisen oppimisympäristön edistämiseksi
- käytämme luokassa KiVa-materiaalia

2.4.3 Yksilötasolla

- keskustelemme kiusaajien ja kiusattujen sekä heidän huoltajiensa kanssa ja pyrimme löytämään myönteisiä toimintamalleja asioiden ratkaisemiseksi
- tarvittaessa osapuolet selostavat tapahtuman itse kirjallisesti
- rohkaisemme kaikkia lapsia toimimaan aktiivisesti kiusaamista vastaan
- seuraamme kiusaajien käyttäytymistä ja vahvistamme oikeita käyttäytymismalleja
- sovimme tavoitteet käyttäytymisen muutokselle opettajan tai KiVa-ryhmän aikuisen kanssa ja teemme siihen liittyvät sopimukset
- seuraamme sopimusten noudattamista
- tehostamme kiusaajan tarkkailua koulupäivän aikana ja sovimme tarvittaessa liikkumisesta / oleilusta valvotusti, esim. välitunnit vietetään sisällä taikka valvojan kanssa
- rehtori voi tarvittaessa evätä oppilaalta opetukseen osallistumisen jäljellä olevan työpäivän ajaksi, mikäli oppilas on vaaraksi muiden oppilaiden tai koulun aikuisten turvallisuudelle taikka opetus häiriintyy kohtuuttomasti
- opettaja tai moniammatillinen ryhmä ohjaa tarvittaessa oppilaan huoltajia ottamaan yhteyttä hoitavaan tahoon

Yhteydenottotavat kotiin ja yhteistyö huoltajan kanssa

- huoltajia kehoitamme ottamaan yhteyttä ensisijaisesti lapsen omaan opettajaan, sekä tarvittaessa kuraattoriin tai rehtoriin välittömästi kiusaamisen alettua
- jotta pystymme kaikin koululle mahdollisin keinoin auttamaan sekä kiusattua että kiusaajaa heidän ongelmissaan, tarvitsemme riittävää tietoa tapahtumista
- tehdyistä sopimuksista tiedotetaan myös huoltajille esim. Wilma-viestillä, puhelimitse, tai sähköpostilla
- järjestämme tarvittaessa kiusaajan ja kiusatun sekä heidän huoltajiensa kanssa yhteisneuvottelun
- vakavissa pahoinpitelyissä ohjaamme huoltajia käymään lapsen kanssa lääkäriä tai terveydenhoitajalla tarkistuttamassa vammat

Yhteistyö viranomaisten kanssa

- kiusaajan ja kiusatun sekä heidän huoltajiensa kanssa sovittuun neuvotteluun kutsutaan tarvittaessa mukaan kuraattori tai terveydenhoitaja
- mikäli oppilasta on pahoinpidelty koulupäivän aikana, on huoltajilla/koululla oikeus päättää asianomistajana tutkintapyynnön tekemisestä
- vakavissa pahoinpitelyissä otamme yhteyttä poliisiin ja tiedotamme asiasta, jolloin poliisi päättää asian saattamisesta syyteharkintaan

2.3. Nettikiusaaminen

Netti on vain väline ihmisten toiminnalle, joten lähes kaikki perinteisen kiusaamisen muodot kuten pilkka, juorut, uhkailu ja syrjintä, ilmenevät myös netissä. Nettikiusaajat voivat myös huijata itselleen toisen käyttäjän varusteita verkkopeleissä tai lähetellä ilkeitä viestejä toisen nimissä. Nettikiusaaminen on usein jatkoa koulussa tapahtuvalle kiusaamiselle ja kiusaaja on yleensä kiusatun tuttu.

Liite 2 Ohjeita huoltajille ja oppilaille nettikiusaamistapauksessa

3. Sukupuoliseen häirintään puuttuminen

3.1 Määritelmä

Sukupuolista häirintää on esimerkiksi

- nimittely (homottelu, huorittelu)
- vihjailevat ilmeet ja eleet
- härskit puheet ja kaksimieliset vitsit
- pukeutumista, vartaloa tai yksityiselämää koskevat huomautukset tai kysymykset
- tungetteleva koskettelu
- pornoaineiston esille asettaminen, seksuaalisesti värittyneet kirjeet, puhelinsoitot tai sähköpostit,
- fyysinen koskettelu, seksuaalisväritteiset ehdotukset tai vaatimukset
- seksuaalinen väkivalta, esimerkiksi raiskaus tai sen yritys.

3.2 Oppilas häirinnän kohteena

Jos joudut sukupuolisen häirinnän kohteeksi opiskeluympäristössäsi

- Kerro asiasta omille vanhemmilllesi
- Kerro asiasta luokanopettajallesi tai luokanvalvojallesi, kouluterveydenhoitajalle, koulukuraattorille, koulupsykologille tai jollekin muulle luottamallesi aikuiselle. Usein on helpompi kertoa asiasta samaa sukupuolta olevalle aikuiselle.

3.3 Henkilökunta häirinnän kohteena

Jos joudut sukupuolisen häirinnän kohteeksi työyhteisössäsi ja häirintä on pyynnöstäsi huolimatta jatkunut, toimi seuraavasti:

- Ilmoita tapahtuneesta välittömästi esimiehellesi
- Käy työterveyshuollossa tai hae muutoin terveydenhuollon asiantuntija-apua
- Ota yhteys työsuojeluvaltuutettuun tai luottamusmieheen ja tee ilmoitus tapahtuneesta
- Tee rikosilmoitus tai tutkintapyyntö tilannearvioinnin jälkeen
- Pyydä koulun oppilashuoltoryhmä tai kriisiryhmä koolle
- Keskustele asiasta työyhteisössäsi

3.4 Menettelytapa häirinnän ilmetessä

Jos näet häirintää tai ahdistelua koulussa, sano häiritsijälle, että hänen käyttäytymisensä on loukkaavaa ja että hänen on lopetettava.

- Pidä ahdisteltavan puolta!
- Tue ja usko häirintää kokenutta.
- Älä vähättele tapahtunutta, äläkä syytä ahdisteltua häirinnästä.

Seksuaalinen ja sukupuolinen häirintä on tasa-arvolain 7 §:ssä kiellettyä syrjintää sukupuolen perusteella. Syrjinnänkielto koskee myös perusopetusta antavia oppilaitoksia.

4. Suunnitelmasta tiedottaminen ja koulu yhteisön henkilöstön ja huoltajien perehdyttäminen ohjeisiin

Suunnitelmasta tiedotetaan koulun henkilöstölle opettajakokouksissa sekä oppilaskunnalle ja huoltajille vuosittain syyslukukauden alkaessa.

5. Suunnitelman päivittäminen, toteutumisen seuranta sekä seurantaan liittyvä kirjaaminen ja arviointi

Suunnitelma päivitetään tarvittaessa ja viimeistään opetussuunnitelman päivittämisen yhteydessä.

Suunnitelman toteutumista arvioidaan lukuvuosittain opettajankokouksissa.

UHKA- JA VAARATILANTEEN TAPAHTUMARAPORTTI

Raportti lähetetään päävastuun alueen esimiehelle, työsuojelupäällikölle, työsuojeluvastuutetulle

Lomakkeen täyttää ensisijaisesti väkivallan tai sen kohteeksi joutunut henkilö tai tarvittaessa silminnäkijä, lähin esimies tai joku muu saman vuorokauden aikana

Tapaturma	Tapahtunut ☐ työssä ☐ työmatkalla ☐ työajan ulkopuolella	Tapahtuman pvm	Tapahtuma alkoi klo	Tapahtuma päättyi klo
Tapahtuman tarkka sijainti/yksikkö				
Tapahtuman luonne	☐ kiinteistövahinko ☐ ryöstö ☐ tietoturvan rikkominen	☐ ryöstä ☐ varkaus ☐ murto	☐ henkilövahinko ☐ väkivallan teko ☐ muu tapahtuma	
Aggressio- luokitus	I Vammoja aiheuttava vakava fyysinen väkivalta ☐ vaatii päivystysluonteisia hoitotoimenpiteitä II Vakava fyysinen väkivalta (idpua aiheuttava) ☐ lyöminen ☐ potkiminen ☐ kuristaminen ☐ raapiminen vahingoittamistarkoituksessa ☐ pureminen tai sylkeminen ☐ väkivaltainen kaataminen ☐ hiuksista tai vaatteista repiminen ☐ kiinni ottaminen ☐ päälle ryntääminen vakavien seurauksin ☐ aseella (ase, veitsi, raskas esine) ☐ seksuaalinen fyysinen lähentely		III Lievä fyysinen väkivalta ☐ tönnöttäminen ☐ huijotus ☐ aggressiivinen toisen pois häätely ☐ itsensä tai toisen vahingoittamisyritys ☐ raapiminen IV Kielellinen tai henkinen väkivalta ☐ uhkailu ☐ solvaaminen ☐ jatkuva huutaminen, metelöinti ☐ jatkuva ärsyttäminen ☐ seksuaalinen lähentely tai häirintä V Esineisiin tai laitteisiin kohdistuva väkivalta tai ilkivalta ☐ paikkojen, tavaroiden tai laitteiden rikkominen ☐ tavaroiden tai esineiden heittäminen	
Osalliset	Tekijät ☐ henkilökunta ☐ asiakas ☐ omainen ☐ saattaja ☐ ulkopuolinen Tekijän tila ☐ selvä ☐ juopunut ☐ huumeen alainen ☐ sairas ☐ muu Kohde ☐ henkilökunta ☐ asiakas ☐ ulkopuolinen ☐ muu Kohteen tila ☐ selvä ☐ juopunut ☐ huumeen alainen ☐ sairas ☐ muu			
Lyhyt selvitys tapahtumasta	(alkutilanne ja tapahtuminen kulku)			
Toimenpiteet				
Paikalle kutsuttu	☐ omaa henkilökuntaa ☐ apua toisesta yksiköstä ☐ poliisi	☐ vahtimestari ☐ muu		
Aiheutetut vahingot	☐ henkilövahinko	☐ omaisuusvahinko		
Jälkihoito	☐ tarvetta jälkihoitoon	☐ odottaa työsuojelun yhteydenottoa		
Raportin tekijä	Päivämäärä	Toimipaikka	Allekirjoitus ja nimenselvitys	
Esimiehen merkinnät	Raportin vastaanottopäivämäärä	Toimipaikka	Allekirjoitus ja nimenselvitys	

Liite 2

Ohjeita huoltajille ja oppilaille nettikiusaamistapauksessa

Paras tapa välttää kiusatuksi tulemiselta on käyttäytyä itse asiallisesti eikä provosoida turhaan muita. Lisäksi yhteisöpalvelujen kaverilistoille ei kannata hyväksyä ketä vain. Epämiellyttävät kontaktit kannattaa lopettaa heti alkuunsa. Jos kuitenkin kokee tulleen kiusatuksi, ei kannata lähteä mukaan haukkumiseen ja uhkailuun, vaan palvelun mahdollisuuksien mukaan estää kiusaajalta tulevat viestit. Kiusaamisviestit kannattaa tallentaa, jotta niitä voi käyttää todisteena tilanteen selvittämisessä.

Jos kiusaaja on tuttu lapsen koulusta tai harrastuksista, kannattaa ottaa yhteyttä suoraan kiusaajan vanhempiin. Myös opettaja haluaa varmasti tietää tapauksesta, jos kiusaaja ja kiusattu ovat samalla luokalla. Kiusaamistilanteissa on hyvä olla yhteydessä myös sen palvelun tarjoajaan, jossa kiusaaminen on tapahtunut. Monet yhteisöpalvelut voivat lähettää kiusaajan ”jäähylle”. Kannattaa ottaa rohkeasti yhteyttä poliisiin, mikäli kiusaaminen sisältää vakavia uhkauksia tai törkeää kiusatun kunnian loukkaamista.

Älä vastaa kiusaamisviesteihin tai jos vastaat, vastaa vain kerran. Äläkä vastaa vihasena. Silloin voi tulla kirjoitettua paljon sellaisia asioita, joita kadut myöhemmin. Kiusaamisviesteihin vastaaminen saattaa yllyttää kiusaajaa entistä loukkaavampiin kommentteihin ja julmempaan käytökseen. Älä näytä ahdistustasi ja pelkoasi, sillä se on juuri sitä mitä kiusaaja haluaa.

Blokkaa viestit kiusaajalta. Sähköpostissa, yhteisöpalveluissa ja monissa chateissa pystyy estämään viestit tietyiltä käyttäjiltä. Lisää kiusaaja mustalle listalle, niin hän ei pääse enää häiriköimään!

Tallenna ja printtaa pilkkaavat viestit, keskustelut ja kuvat. Kiusaamisviestejä ei ole pakko lukea eikä kuvia ole pakko katsoa, mutta ne kannattaa tallentaa. Voit ottaa esimerkiksi ruutukaappauksen (screen shot). Voit ottaa kuvan myös ihan tavallisella kameralla. Kun sinulla on mahdollisimman paljon tietoa kiusaamisesta ja kiusaajasta, hänet saadaan vaivattomammin kiinni. Halutessasi voit pitää myös päiväkirjaa tuntemuksistasi – sitäkin voidaan käyttää todisteena kiusaamisesta. Päiväkirjan pitäminen auttaa myös omien tunteiden käsittelemisessä.

Kirjaa mahdollisuuksien mukaan ylös

- nettisivuston osoite
- kiusaamisen päivämäärät ja kellonajat
- kiusaajan nimimerkki, sähköpostiosoite ja IP-osoite

Kerro asiasta jollekin, johon luostat, esimerkiksi ystävälle, sisarukselle tai jollekin aikuiselle. Voitte yhdessä miettiä keinoja, joilla kiusaamisen saisi loppumaan. Koulusi tukioppilaat ovat olemassa myös sitä varten, että heille voi kertoa kiusaamisesta – myös koulun ulkopuolella tapahtuvasta. Jos kasvokkain puhuminen ystäville tai vanhemmille tuntuu hankalalta, voit lähettää heille vaikka sähköpostia

Älä epäröi kertoa asiasta vanhemillesi. Sinusta saattaa tuntua, että vanhempasi eivät ole perillä nuorten nettimaailmoista eikä heille sen vuoksi kannata kertoa myöskään nettikiusaamisesta. Kannattaa kuitenkin yrittää: he välittävät sinusta ja haluavat tietää, miksi sinusta tuntuu pahalta. Kun pidät vanhempasi alusta asti kärryillä siitä, mitä netissä teet ja kenen kanssa siellä juttelet, sinun on helpompi mennä kertomaan heille myös ikävämistä netissä sattuneista asioista.

Ota yhteys sivuston ylläpitoon. Jos nettisivulta selviää palvelun ylläpitäjä, ota tähän yhteyttä. Useilla sivustoilla on asiantunteva ylläpito, joka on tottunut selvittämään kiusaamistapauksia. Ylläpitäjä voi poistaa pilkkaavan tekstin tai kuvan verkosta ja mahdollisesti selvittää tekstin kirjoittajan. Kiusaaja voi myös saada porttikiellon nettipalveluun. Ilmiänto jää vain ylläpidon tietoon, eikä kiusaaja saa koskaan tietää, kuka ilmiannon on tehnyt.

Kerro poliisille. Toisen henkilön uhkaaminen, halventaminen tai loukkaaminen voidaan tulkita vahingonkorvauksiin, sakkoihin tai jopa vankeuteen johtavaksi rikokseksi. Älä siis epäröi ottaa yhteyttä myös poliisiin, jos kiusaaminen on vakavaa.

KIUSAAMISKYSELY

MITÄ ON KIUSAAMINEN?

- Kiusaaminen on sitä, että oppilaalle aiheutetaan tahallaan pahaa mieltä ja tämä **tapahtuu toistuvasti**. Kiusaaminen voi olla esim. nimittelyä, pilkkaamista, tönimistä, toisen tavaroiden vahingoittamista tai ottamista, lyömistä, yksin jättämistä, juoruilua, asiattomien viestien lähettelyä toisen kännykkään.

ONKO SINUA
KIUSATTU
ALKAVANA
LUKUVUONNA?
Rastita pallo.

- ei koskaan
- kerran tai pari
- joka viikko tai useammin
- lähes joka päivä

Jos sinua
kiusataan, niin
kuka kiusaa ja
miten?

TIEDÄTKÖ MUITA

Ketä kiusataan?

Miten kiusataan?

Jotka koko ajan kiusaa toisia?

Miten kiusaa tai mitä tiedät asiasta?